

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 434/2017
14.06.2017. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Бранислава Босиљковића и Катарине Манојловић-Андрић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ... чији је пуномоћник Зоран Величковић адвокат из ... против тужених ББ и ВВ обоје из ... чији је пуномоћник Тодор Крстић адвокат из ..., ради утврђења, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 2706/16 од 07.12.2016. године, у седници већа одржаној дана 14.06.2017. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж 2706/16 од 07.12.2016. године и предмет **ВРАЋА** другостепеном суду на поновно одлучивање о жалбама странака.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П 12614/15 од 14.04.2016. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца АА из ... и утврђено да је ништав уговор о поклону непокретности оверен пред Основним судом у Нишу под бројем Ов ... дана 06.07.2013. године који је закључен између тужене ББ из ... као поклонодавца с`једне стране и туженог ВВ из ... као поклонопримца с`друге стране. Ставом другим изреке, обавезани су тужени да солидарно тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплате износ од 395.120,00 динара у року од 15 дана од дана пријема пресуде и затезну камату на износ трошкова од 245.500,00 динара од дана извршности пресуде до коначне исплате.

Допунском пресудом Основног суда у Нишу П 12614/15 од 04.07.2016. године одбијен је као неоснован предлог тужиоца АА из ... за доношење допунске пресуде којом би се утврдило да је ништав анекс уговора о поклону оверен пред Основним судом у Нишу под бројем Ов.бр. ... дана 25.11.2013. године који је закључен између тужене ББ као поклонодавца и туженог ВВ као поклонопримца.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 2706/16 од 07.12.2016. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца АА и потврђена допунска пресуда Основног суда у Нишу П 12614/15 од 04.07.2016. године.

Ставом другим изреке, преиначена је пресуда Основног суда у Нишу П 12614/15 од 14.04.2016. године, тако да гласи:

Одбија се тужбени захтев тужиоца АА из ... којим је тражио да се утврди да је ништав уговор о поклону непокретности оверен пред Основним судом у Нишу под Ов. бр. ... од 26.07.2013. године који је закључен између тужене ББ из ... као поклонодавца и туженог ВВ из ... као поклонопримца.

Одбија се евентуални тужбени захтев тужиоца АА из ... којим је тражио да се утврди да су тужени ББ и ВВ обоје из ... дужни да дозволе да тужилац своје потраживање према туженој ББ из ..., по правноснажној пресуди Основног суда у Нишу П 7158/10 од 01.09.2011. године и пресуди Апелационог суда у Нишу Гж 627/13 од 14.05.2013. године, на име стицања без основа и накнаде штете у износу од 199.210,00 динара са законском затезном каматом почев од 17.02.2011. године до коначне исплате и на име парничних трошкова у износу од 393.385,00 динара као и трошкова извршења колико буду износили, наплати из: $\frac{1}{2}$ куће у ... у улици ... (сада ...) број ... површине 24 м², објекат број ... на катастарској парцели број ... КО ..., сада катастарска парцела ... уписана у лист непокретности ... КО ... са правом коришћења земљишта/плаца на наведеној парцели површине 1 ар; $\frac{1}{2}$ локала у ... у улици ... (сада ...) ... површине 18 м², објекат број ... на катастарској парцели ... КО ..., сада катастарској парцели ... уписаној у лист непокретности број ... КО ... са правом коришћења земљишта/плаца на наведеној парцели површине 1 ар; $\frac{1}{2}$ куће у улици ... (сада ...) број ... на катастарској парцели ... КО ... површине 60 м² са $\frac{1}{2}$ гараже површине 10 м² и правом коришћења земљишта/плаца површине 1,74 ари, све уписано у лист непокретности број ... КО ...; $\frac{1}{2}$ викендице површине 12 м² на катастарским парцелама ... и ... уписаним у лист непокретности број ... КО ... са правом својине наведене парцеле површине 2,30 ари, све у року од 15 дана од дана пријема пресуде.

Обавезује се тужилац АА из ... да туженима ББ и ВВ обоје из ... на име трошкова парничног поступка исплати износ од 607.779,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде до коначне исплате, у року од 15 дана од дана пријема пресуде под претњом принудног извршења.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужени су поднели одговор на ревизију тужиоца.

Ревизија тужиоца је дозвољена, у смислу члана 403. став 2. тачке 2. и став 3. Закона о парничном поступку.

Одлучујући о основаности изјављене ревизије, у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“, број 72/11 ... 55/14), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 621/13 од 14.05.2013. године тужена ББ је обавезана да исплати тужиоцу износ од 199.210,00 динара са затезном каматом од 17.02.2011. године, као и да му надокнади парничне трошкове у износу од 393.385,00 динара. Уговором о поклону Ов ... од 26.07.2013. године тужена ББ је поклонила туженом ВВ непокретну имовину на којој има право својине по основу правноснажне пресуде Општинског суда у Нишу П. 2000/96 од 12.03.2001. године. Тужени су 25.11.2013. године закључили и анекс уговора о поклону, оверен код суда под Ов ..., и изменили члан 1. уговора о поклону којим је одређен предмет тог уговора. Решењем о извршењу Основног суда у Нишу И 11895/13 од 23.12.2013. године, на предлог тужиоца као извршног повериоца, одређено је извршење ради наплате његовог новчаног потраживања по правноснажној и извршној пресуди Апелационог суда у Нишу Гж 621/13 од 14.05.2013. године, и то запленом и преносом новчаних средстава са рачуна извршног дужника - тужене ББ код банке, односно пописом, проценом и продајом њених покретних ствари. Извршење одређено наведеним решењем спроводи се на новчаним средствима тужене ББ код банке.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом чланова 53. и 103. став 1. Закона о облигационим односима усвојио тужбени захтев за утврђење ништавости уговора о поклону, који је тужилац поставио као први (главни) тужбени захтев. По налажењу тог суда, побуда тужене ББ при закључењу тог уговора било је осујећење наплате тужиочевог новчаног потраживања, а не даровање туженог ВВ. Овакав закључак првостепени суд заснива на чињеници да је пресуда којом је обавезана да тужиоцу исплати његово новчано потраживање постала извршна 27.06.2013. године, што значи да је препис те пресуде тужена ББ примила раније и да је до тада истекао рок за добровољно извршење њене обавезе, као и на оцени исказа тужене - неприхватању разлога због којих је туженом ВВ учињен поклон непокретне имовине, у односу на коју се тужена ББ и даље понаша као власник тако што закључује уговор о закупу и прима закупнину. Усвајањем првог (главног) тужбеног захтева, првостепени суд није одлучивао о другом (евентуалном) тужбеном захтеву.

Исти суд је допунском пресудом одбио предлог тужиоца да се првостепена пресуда допуни одлуком о захтеву за утврђење ништавости анекса уговора о поклону Ов ... од 25.11.2013. године. По налажењу тог суда, не постоје услови за допуну пресуде јер није дозвољено преиначење тужбе истицањем и тог захтева (у образложењу првостепене пресуде, као разлог због којег није дозвољено преиначење тужбе, изнет је став суда да ће правноснажна одлука о захтеву за

утврђење ништавости уговора о поклону ... од 26.07.2013. године утицати и на анекс тог уговора, без потребе да се о истом води неки други поступак).

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев за утврђење ништавости уговора о поклону. По налажењу тог суда, нису испуњени услови за примену чланова 53. и 103. Закона о облигационим односима јер тужилац није тражио извршење на непокретностима којима је тужила ББ располагала спорним уговором о поклону, због чега код ње не постоји недопуштена побуда за закључење тог уговора већ је њен мотив био да поклоном своје непокретне имовине изрази захвалност туженом ВВ са којим живи од развода брака са тужиоцем и који се о њој брине. Другостепеном пресудом је одлучено и о другом (евентуалном) тужбеном захтеву, тако што је одбијен захтев тужиоца којим је тражено да се тужени обавезу да дозволе наплату његовог новчаног потраживања досуђеног пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 621/13 од 14.05.2013. године и трошкова извршења у висини у којој буду одређени из непокретности које су биле предмет уговора о поклону. По схватању другостепеног суда, овај тужиочев захтев по својој садржини није захтев за побијање дужникових правних радњи, у смислу чланова 280-285. Закона о облигационим односима, већ захтев за опредељивање средства извршења по већ утврђеном новчаном потраживању, који је тужилац могао истаћи у извршном поступку, као један од начина извршења.

Жалба тужиоца изјављена против допунске пресуде је одбијена са образложењем да је првостепени суд одлучио о свим захтевима о којима је морао да одлучи, те да из списка произилази да на рочишту за главну расправу од 11.12.2015. године није дозвољено преиначење тужбе. Жалбене наводе тужиоца о погрешној примени члана 199. став 2. и члана 200. став 3. Закона о парничном поступку другостепени суд је сматрао ирелевантним, јер се из тог разлога могло побијати решење којим није дозвољено преиначење тужбе само жалбом против одлуке о главној ствари, коју тужилац у овом случају није изјавио.

По налажењу Врховног касационог суда, побијана другостепена пресуда у делу којим је због погрешне примене материјалног права преиначена пресуда првостепеног суда тако што је одбијен тужбени захтев за утврђење ништавости уговора о поклону од 26.07.2013. године, садржи нејасне одредбе о чињеницама битним за примену члана 53. Закона о облигационим односима. Према тој законској одредби, побуде из којих је уговор закључен не утичу на његову пуноважност, али ако је недопуштена побуда битно утицала на одлуку једног уговарача да закључи уговор и ако је други уговарач то знао и морао знати, уговор ће бити без дејства, с`тим што уговор без накнаде нема правно дејство и кад други уговарач није знао да је недопуштена побуда битно утицала на одлуку његовог сауговарача.

Став другостепеног суда о одсуству недопуштене побуде код тужене ББ при закључењу уговора о поклону Ов ... од 26.07.2013. године заснован је на чињеници да тужилац принудну наплату свог новчаног потраживања није тражио у односу на непокретности којима је тужена располагала уговором. Та чињеница, по схватању Врховног касационог суда, не може бити релевантна за оцену недопуштености побуде тужене ББ при закључењу бестеретног уговора, јер је спорни уговор о поклону закључен пре него што је тужилац покренуо извршни поступак тако да предмет извршења ради наплате његовог новчаног потраживања нису ни могле бити непокретности које су биле предмет тог уговора. Међутим, у вези с`том чињеницом, битном за правилну примену члана 53. став 3. Закона о облигационим односима, другостепени суд је занемарио постојање новчане обавезе тужене ББ утврђене пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 621/13 од 14.05.2013. године, која је постала извршна 27.06.2013. године, дакле пре закључења оспореног уговора о поклону. Због тога је тај суд пропустио да и ту чињеницу узме у обзир када је ценио одсуство недопуштене побуде поклонодавца, а на истој је првостепени суд иначе засновао одлуку о усвајању првог (главног) тужбеног захтева. Овај пропуст другостепеног суда доводи у сумњу његов закључак да је мотив уговора о поклону био осећај захвалности поклонодавца, наведен у исказу тужене ББ дат у својству странке, који је првостепени суд на другачији начин ценио имајући у виду и радње које је, по закључењу уговора о поклону, тужена предузимала према непокретностима наведеним као предмет тог уговора.

Другостепени суд је, преиначивши првостепену пресуду којом је усвојен први (главни) тужбени захтев, истовремено одлучио и о другом (евентуалном) тужбеном захтеву. Међутим, по схватању Врховног касационог суда, инстанцијом виши суд који одлучује о жалби не може одлучивати о евентуалном тужбеном захтеву о којем мериторно није одлучено у првостепеном поступку, и који зато није ни био побијан жалбом. Због тога, у таквој ситуацији, када преиначи пресуду првостепеног суда тако што одбије први (главни) тужбени захтев, надлежни другостепени суд је дужан да предмет врати првостепеном суду ради одлучивања о другом (евентуалном) тужбеном захтеву.

Основано се изјављеном ревизијом указује да је побијана другостепена пресуда, у делу којим је одбијена жалба тужиоца и потврђена одлука првостепеног суда о његовом предлогу за допуну пресуде, донета уз битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. у вези члана 199. став 2. Закона о парничном поступку која је учињена у поступку пред другостепеним судом.

Тужилац је, након сазнања да су тужени закључили и анекс уговора о поклону (достављен уз жалбу тужених изјављену против првостепене пресуде П 9103/13 од 13.02.2015. године), поднеском од 20.11.2015. године преиначио тужбу тако што је додао и захтев за утврђење ништавости анекса уговора о поклону Ов

... од 25.11.2013. године. Тужени су, пре почетка рочишта за главну расправу од 11.12.2015. године, предали поднесак од истог датума којим су оспорили тужбени захтев из наведеног тужиочевог поднеска као неуредан и неоснован. На рочишту за главну расправу, тужени су потврдили наводе из поднеска од 11.12.2015. године и противили се преиначењу тужбе.

Из изложеног следи да су се тужени, поднеском од 11.12.2015. године, упустили у расправљање по тужби преиначеној поднеском тужиоца од 20.11.2015. године, а у таквој ситуацији се сматра да постоји њихов пристанак на преиначење тужбе у смислу члана 199. став 2. Закона о парничном поступку. С тога, није прихватљив став другостепеног суда да је правилно одбијен предлог тужиоца за допуну пресуде јер је одлучено о свим захтевима о којима је суд морао да одлучи и да су ирелевантни наводи тужиоца о погрешној примени члана 199. став 2. и члана 200. став 3. Закона о парничном поступку, зато што су исти могли бити изнети само у жалби против одлуке о главној ствари којом се побија и решење којим није дозвољено преиначење тужбе. Тужиочев захтев за утврђење ништавости анекса уговора о поклону, постављен у поднеску од 20.11.2015. године је постојао јер је, упуштањем тужених у расправљање о захтеву тужиоца из тог поднеска, наступила правна фикција о њиховом пристанку на преиначење тужбе. Подношењем предлога за допуну првостепене пресуде и одлуком о захтеву за утврђење ништавости анекса уговора о поклону, тужилац је изразио неслагање са решењем којим није дозвољено преиначење тужбе, а његову правилност побија жалбом против одлуке првостепеног суда којим је његов предлог за допуну пресуде одбијен.

Из наведених разлога, побијана другостепена пресуда је морала бити укинута и предмет враћен другостепеном суду на поновно одлучивање о жалбама странака.

У поступку поновног одлучивања о изјављеним жалбама, другостепени суд ће оценити све битне жалбене наводе којима странке побијају одлуке првостепеног суда, нарочито наводе тужених којима се, истицањем тврдње да постоји могућност наплате тужиочевог потраживања из друге имовине тужене ББ, односно да се извршење ради наплате његовог новчаног потраживања спроводи на новчаним средствима тужене на рачуну код банке (на који се врши уплата дела закупнине по уговору о закупу од 01.11.2013. године и анексу тог уговора од 23.05.2015. године закључених након закључења оспореног уговора о поклону) оспорава утврђено чињенично стање битно за оцену недопуштености побуде поклонодавца при закључењу уговора о поклону, односно да је исти закључила како би осујетила наплату новчаног потраживања које је тужиоцу досуђено правноснажном извршном судском одлуком од 14.05.2013. године, односно жалбене наводе тужиоца којима се правилност одлуке о предлогу за допуну пресуде оспорава због погрешне примене чланова 199. став 2. и 200. став 3. Закона о парничном поступку.

Укинута је и одлука другостепеног суда о трошковима поступка која зависи од коначног исхода спора.

Сходно изложеном, на основу члана 416. став 2. Закона о парничном поступку, одлучено је као изреци.

**Председник већа - судија
Бранислава Апостоловић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић